

Wczoraj i dziś kl. 7 NOWA EDYCJA

Rozkład materiału i wymagania na oceny do historii dla klasy 7 szkoły podstawowej

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; – wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: skonstruowania 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności narodzin

	<p>kierunki rozwoju przemysłu w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i> – postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse 	<p>przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)</p>	<p><i>maszyna parowa, manufaktura;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej. 	<p>urbanizacja, kapitalizm;</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji. 	<p>telegrafu (1837);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu. 	<p>przemysłowa, metropolia;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynaleźnia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej. 	<p>przemysłu w XIX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
<p>3. Nowe idee polityczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariat, strajk, fabrykanci;</i> – wymienia ideologie społeczno- polityczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;

	<ul style="list-style-type: none"> – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks 	(socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)	w XIX wieku.	<i>zawodowy;</i> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego. 	<i>manifest komunistyczny;</i> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego. 	
4. Przeciwko Świętemu Przymierzu	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie dekabrystów w Rosji – rewolucja lipcowa we Francji – przyczyny Wiosny Ludów – przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji – Wiosna Ludów w Europie na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch – wojna krymska – przyczyny, przebieg i 	– wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie (XXI.1)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, uwłaszczenie;</i> – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849); – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia przyczyny Wiosny Ludów. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja;</i> – zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848); – identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego; – przedstawia przyczyny Wiosny Ludów; – przedstawia cele, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści; – zna daty: dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856); – identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II; 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską; – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich; – wymienia przyczyny i skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha; – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich.

	<p>skutki</p> <p>– znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów</i></p> <p>– postacie historyczne: Ludwik Napoleona Bonaparte</p>			<p>przebieg i skutki powstania dekabrystów;</p> <p>– przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.</p>	<p>– wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania;</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji;</p> <p>– przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich.</p>	wojny krymskiej.	
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim							
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	<p>– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim</p> <p>– podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej</p> <p>– sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków</p>	<p>– wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim (XX.1)</p> <p>– charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego</p> <p>– ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>;</p> <p>– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815);</p> <p>– wymienia ustalenia kongresu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i>;</p> <p>– charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego;</p> <p>– wymienia organy władzy określone w konstytucji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat;</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;</p>	<p>– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848);</p> <p>– wskazuje na mapie najważniejsze</p>	<p>– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim;</p> <p>– ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;</p> <p>– wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.</p>

	<p>w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim</p> <p>– reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim</p> <p>– reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim</p> <p>– znaczenie terminu: <i>autonomia, protektorat</i></p> <p>– znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i></p>	<p>(XX.2)</p> <p>– omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.4)</p>	<p>wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.</p>	<p>Królestwa Polskiego;</p> <p>– wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego;</p> <p>– wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim;</p> <p>– wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.</p>	<p>– charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego;</p> <p>– opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej;</p> <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego;</p> <p>– omawia proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim i austriackim.</p>	<p>okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim;</p> <p>– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.</p>	
2. Powstanie listopadowe	<p>– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych)</p>	<p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa;</p> <p>– zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830);</p> <p>– identyfikuje postać</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenзуra, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana</p>	<p>– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831);</p>	<p>– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831);</p>	<p>– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim;</p> <p>– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja, kaliszenie</i> – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego – walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego – znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i> – postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I 		<p>Piotra Wysockiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny powstania listopadowego. 	<p>Łukasińskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele; – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; – opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych; – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.
--	--	--	---	---	--	--	--

						Polskim.	
3. Polacy po powstaniu listopadowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji – stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego) – skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – działalność spiskowa po powstaniu listopadowym – znaczenie terminów: <i>Statut organiczny</i>, <i>kontrybucja</i>, <i>Kościół</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5) – przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3) – charakteryzuje [...] ruch spiskowy w kraju (XX.5); – omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego [...] (XXI.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>Wielka Emigracja</i>; – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka</i>, <i>represja</i>, <i>emisariusz</i>; – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny</i>, <i>kontrybucja</i>; – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego; – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833); – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; – przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego (1832); – identyfikuje postacie: Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana; – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego – omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego; – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.

	<p><i>greckokatolicki, rusyfikacja, katorga</i> – postacie historyczne: Szymon Konarski, Piotr Ściegienny-</p>						
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Galicji – znaczenie hasła <i>Za wolność waszą i naszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu <i>rabacja</i> – postacie historyczne: Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i skutki [...] Wiosny Ludów na ziemiach polskich (XXI.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846); – wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim; – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i>; – zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848); – identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli; – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami; – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego; – omawia przebieg i skutki rabacji galicyjskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848); – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego ; – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę bitwy pod Miłosławiem (IV 1848); – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smołki; – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego; – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego; – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.

	Mierostawski, Józef Lompa, Józef Bem						
5. Kultura polska pod zaborami	<ul style="list-style-type: none"> – kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm, mesjanizm</i>; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
Rozdział III: Europa i świat po Wiosnie Ludów							
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

	<p>osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej</p> <p>– dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w.</p> <p>– problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny</p> <p>– przyczyny i przebieg wojny secesyjnej</p> <p>– skutki wojny domowej</p> <p>– znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i></p> <p>– postać historyczna: Abraham Lincoln</p>	(XXIII.2)	<p>– zna datę wojny secesyjnej (1861–1865);</p> <p>– identyfikuje postać Abrahama Lincolna;</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.</p>	<p>– zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863);</p> <p>– identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta;</p> <p>– charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa;</p> <p>– wymienia skutki wojny secesyjnej.</p>	<p><i>demokraci, republikanie;</i></p> <p>– zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861);</p> <p>– opisuje przebieg wojny secesyjnej;</p> <p>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa;</p> <p>– dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.</p>	<p>1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861);</p> <p>– wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.;</p> <p>– porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.</p>	
2. Zjednoczenie Włoch i	– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch	– opisuje sytuację polityczną w Europie w drugiej	– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych</i>	– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859),	– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859),	– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i

Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch – wyprawa „tysiaca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec – rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: „czerwone koszule” – postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I 	połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXIII.1)	<p>Niemieckiej (18 I 1871);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch. 	<p>koszul”;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck. 	<p>wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej. 	<p>wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec. 	Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.
3.	– przyczyny ekspansji	– wyjaśnia	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– ocenia politykę

<p>Kolonializm w XIX wieku</p>	<p>kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> – postacie historyczne: królowa Wiktoria</p>	<p>przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXIII.3)</p>	<p>terminu <i>kolonializm, metropolia</i>; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.</p>	<p>terminu <i>kompania handlowa</i> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.</p>	<p>terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.</p>	<p>terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.</p>	<p>mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.</p>
--------------------------------	--	---	--	---	--	--	--

<p>4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie</p>	<p>– demokratyzacja życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet – znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i> – postać historyczna: papież Leon XIII</p>	<p>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów; – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>; – zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.</p>	<p>– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889); – porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.</p>
<p>5. Postęp</p>	<p>– teoria ewolucji i jej</p>	<p>– wymienia nowe</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie</p>	<p>– wyjaśnia</p>	<p>– wyjaśnia</p>	<p>– ocenia znaczenie</p>

<p>techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku</p>	<p>znaczenie dla rozwoju nauki – rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) – postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów:</p>	<p>idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</p>	<p>terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa;</i> – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.</p>	<p>terminu <i>pasteryzacja;</i> – zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; – przedstawia założenia teorii ewolucji; – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.</p>	<p>znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm;</i> – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie; – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.;</p>	<p>znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm;</i> – zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;</p>	<p>rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.</p>
---	--	--	---	---	--	---	---

	<i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i>				– przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.		
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów							
1. Powstanie styczniowe	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie	– omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862 (XXII.1) – dokonuje charakterystyki działań powstańców z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXII.2) – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i> ; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: „ <i>czerwoni</i> ”, „ <i>biali</i> ”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i> ; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „ <i>białych</i> ” i „ <i>czerwonych</i> ”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańców;	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i> ; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania	– wyjaśnia znaczenie terminu „ <i>rewolucja moralna</i> ”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	<p>manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka – postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski 			<ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska. 	<p>powstania;</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”. 	
2. Po powstaniu styczniowym	<ul style="list-style-type: none"> – represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza formy represji popowstaniowych (XXII.4) – wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>; – identyfikuje postać Michała Drzymały; – wymienia bezpośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójjoyalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w

<p>urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm</i> – polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie, Kulturkampf – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja</i></p>	<p>mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska (XXIV.1) – opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2) – opisuje formowanie się świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p>represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji.</p>	<p>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</p>	<p>– identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka; – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem; – omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>	<p>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</p>	<p>Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</p>
---	---	---	--	--	--	---

	<p><i>Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i></p> <p>– postacie historyczne: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała</p>						
<p>3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich</p>	<p>– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów.</p> <p>– inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej</p> <p>– postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i></p> <p>– postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk</p>	<p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2)</p> <p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>;</p> <p>– identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.;</p> <p>– wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>;</p> <p>– zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864);</p> <p>– wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady;</p> <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;</p> <p>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>;</p> <p>– zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);</p> <p>– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka;</p> <p>– przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;</p> <p>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego;</p>	<p>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;</p> <p>– zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848);</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki;</p> <p>– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;</p>	<p>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</p>

				w XIX w.	– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.		
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, – podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne	– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4) – wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907 (XXIV.5) – charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914 (XXIV.6)	– zna datę rewolucji 1905–1907; – rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i> ; – zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – charakteryzuje orientację proaustriacką	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i> ; – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i> ; – zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej w Galicji i Śląska (1897); – identyfikuje postacie: Stanisława	– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	<p>i najważniejsi działacze</p> <ul style="list-style-type: none"> – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) – znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i> – postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski – znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i> – postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja 			<p>i prorosyjską;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami. 	<p>ruchu narodowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w. 	<p>Wojciechowskiego, Stanisława Stojałowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji; – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r. 	
5. Kultura polska na przełomie	– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy	– opisuje formowanie się nowoczesnej	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm</i> , <i>praca organiczna</i> ,	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i> ; – wyjaśnia, dlaczego	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki</i>	– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku

XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm</i>, – postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska 	<p>świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p><i>praca u podstaw, Młoda Polska;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc. 	<p>Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w. 	<p><i>literatura postyczeniowa, skauting;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami. 	<p><i>jordanowskie,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. 	<p>pokrzepieniu serc.</p>
Rozdział V: I wojna światowa							
1. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> – rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko- 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ent</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie.

	<p>japońska i jej znaczenie</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii – narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi – powstanie trójprzymierza i trójporozumienia – wojny bałkańskie i ich skutki – znaczenie terminów: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, kocioł bałkański</i> 	<p>wieku (XXV.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne przyczyny wojny: polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2) 	<p><i>enta, aneksja;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański;</i> – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach; – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej. 	<p>XIX i na początku XX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; – omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki. 	<p>pod Cuszimą (1905);</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie; – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich. 	
<p>2. Na frontach I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2) – omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna, front;</i> – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna;</i> – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>U–boot, ofensywa;</i> – identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; – przedstawia proces kształtowania się 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań

	<p>morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny</p> <ul style="list-style-type: none"> – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne</i> – postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg 	<p>powietrzne i morskie (XXV.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXV.4) 	<p>Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej. 	<p>przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych. 	<p>bloku państw centralnych i państw ententy;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych. 	<p>ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech. 	<p>na froncie wschodnim i zachodnim.</p>
3. Rewolucje w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXV.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i>; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i>; – zna daty: wojny domowej w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i>; – zna datę 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.

	ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej – znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i> – postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński		(III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinię skróty ZSRS.	(1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; – wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.	<i>gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i> ; – zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.	powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; – omawia przebieg rewolucji lutowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.	
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej	– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie	– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXVI.1) – omawia	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i> ; – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i> ; – zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917);	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i> ; – zna daty: wydania manifestu dwóch	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i> ; – zna daty: odezwy	– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez

<ul style="list-style-type: none"> – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich – znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> – postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas 	<p>umiędzynarodowie nie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 roku, rolę USA i rewolucji rosyjskich, deklarację z 3 czerwca 1918 roku (XXVI.2)</p> <p>– ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwowotwórcze podczas wojny (XXVI.3)</p>	<p>(28 VI 1919);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej. 	<p>– omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.</p>	<p>cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności. 	<p>cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914);</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji. 	<p>Polaków.</p>
---	---	--	--	--	--	-----------------

	Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski						
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym – powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ładu wersalski (XXVII.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i>; – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ładu wersalski, czarny czwartek, New Deal</i>; – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel powstania Ligi 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i>; – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; – charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokójów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec; 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.

	<p>– znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i></p> <p>– postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt</p>			Narodów.			
2. Narodziny faszystów	<p>– przyczyny powojennego kryzysu demokracji</p> <p>– narodziny i rozwój włoskiego faszystowskiego (ideologia, działalność partii faszystowskiej)</p> <p>– okoliczności przejścia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego</p> <p>– powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej)</p> <p>– okoliczności przejścia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i</p>	<p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszystowskiego, niemieckiego narodowego socjalizmu [...]): ideologię i praktykę (XXVII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszizm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer;</i></p> <p>– zna daty: marszu na Rzym (1922), przejścia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933);</p> <p>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne faszystów i nazistów.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo;</i></p> <p>– zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938);</p> <p>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</p> <p>– opisuje okoliczności przejścia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm;</i></p> <p>– zna daty: przejścia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejścia pełnej władzy w Niemczech przez</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakty laterańskie;</i></p> <p>– zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933);</p> <p>– przedstawia sytuację Włoch i</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.;</p> <p>– ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.</p>

	<p>społeczeństwa totalitarnego w Niemczech</p> <p>– represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech</p> <p>– znaczenie terminów: <i>faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i></p> <p>– postacie historyczne: Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler</p>			<p>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</p>	<p>Adolfa Hitlera (VIII 1934);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.</p>	<p>Niemiec po zakończeniu I wojny światowej;</p> <p>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech.</p>	
<p>3. ZSRS – imperium komunistyczne</p>	<p>– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej</p> <p>– utworzenie ZSRS</p> <p>– okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej</p>	<p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego): ideologię i praktykę (XXVII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kult jednostki, łagier</i>;</p> <p>– zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gulaż</i>;</p> <p>– zna datę układu w</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kołchoz, kolektywizacja, rolnictwa, gospodarka</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>;</p> <p>– wskazuje na mapie największe</p>	<p>– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników;</p> <p>– ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych</p>

	<p>sprawowania</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry</i> – postać historyczna: Józef Stalin 		<p>Mołotow (23 VIII 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego. 	<p>Rapallo (1922;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. 	<p><i>planowa, czystka;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinie skróty: WKP(b); – identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r. 	<p>skupiska łagrów;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. 	<p>w ZSRS przez Stalina.</p>
<p>4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywoje</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVII.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu

nnym	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój nauki i techniki (wynałazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce – znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i> – postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin 		<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów; – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej. 	<p>międzywojennym;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym. 	<p><i>futuryzm;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce. 	<p><i>indoktrynacja;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym. 	I wojny światowej.
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności <i>Anschlussu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie (XXXI.1) – przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii (XXXI.2) – opisuje politykę hitlerowskich Niemiec: rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego (od 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja, Anschluss, oś Berlin-Rzym-Tokio (państwa osi)</i>; – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>; – zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – identyfikuje postać Francisco Franco; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>państwo marionetkowe, remilitaryzacja</i>; – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.

	<p>Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa</p> <p>– Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę</p> <p>– ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie</p> <p>– znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw</i></p> <p>– postacie historyczne: Francisco Franco, Neville Chamberlain</p>	<p>remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium) (XXXI.3)</p> <p>– charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4)</p>	<p>agresji Niemiec i Włoch;</p> <p>– podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera;</p> <p>– wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej.</p>	<p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii;</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium.</p>	<p>– przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii;</p> <p>– identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina;</p> <p>– przedstawia proces militaryzacji Niemiec;</p> <p>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.</p>	<p>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.</p>	
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym							
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	<p>– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej</p> <p>– powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki</p>	<p>– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)</p> <p>– charakteryzuje skalę i skutki wojennych</p>	<p>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego;</p> <p>– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</p> <p>– omawia okoliczności przejścia władzy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>;</p> <p>– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919);</p>	<p>– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy;</p> <p>– przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.</p>	<p>– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości;</p> <p>– ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości;</p> <p>– ocenia rolę, jaką odegrał Józef</p>

	<p>Polskiej w Lublinie</p> <ul style="list-style-type: none"> – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego – znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i> – postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski 	<p>zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXIX.1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości. 	<p>przez Józefa Piłsudskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę. 		<p>Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.</p>
<p>2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> – spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego – konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód) (XXVIII.2) – opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski) (XXVIII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt Żeligowskiego</i>”; – zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko- 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.

	<ul style="list-style-type: none"> – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i> – postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty 		kształt granic państwa polskiego.	<p>Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich. 	<p>-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki. 	
3. Rządy parlamentar	– początki odbudowy państwowości polskiej	– omawia formowanie się	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała</i>	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– ocenia rządy parlamentarne

ne	<p>– trudności w unifikacji państwa</p> <p>– postanowienia małej konstytucji z 1919 r.</p> <p>– ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r.</p> <p>– sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią</p> <p>– elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo</p> <p>– rząd W. Grabskiego i jego reformy</p> <p>– charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926</p> <p>– znaczenie terminów: <i>mała konstytucja</i>, <i>konstytucja marcowa</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>Kresy Wschodnie</i>, <i>dywersja</i>, <i>Korpus Ochrony Pogranicza</i></p> <p>– postacie historyczne:</p>	<p>centralnego ośrodka władzy państwowej: od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)</p> <p>– charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku (XXIX.2)</p> <p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)</p>	<p><i>Państwa</i>;</p> <p>– zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),;</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego;</p> <p>– wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.</p>	<p><i>konstytucja</i>, <i>konstytucja marcowa</i>, <i>hiperinflacja</i>;</p> <p>– zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);</p> <p>– wymienia postanowienia konstytucji marcowej;</p> <p>– wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią;</p> <p>– identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.</p>	<p>terminów: <i>wojna celna</i>, <i>system parlamentarny</i>, <i>Kresy Wschodnie</i>;</p> <p>– wymienia postanowienia małej konstytucji;</p> <p>– omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza;</p> <p>– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.</p>	<p>terminów: <i>sejm ustawodawczy</i>, <i>Zgromadzenie Narodowe</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>dywersja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;</p> <p>– charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;</p>	<p>w Polsce w latach 1919–1926;</p> <p>– charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.</p>
----	---	--	---	--	---	--	--

	Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski						
4. Zamach majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje Polski z 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXIX.3) – opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 roku) (XXIX.4) – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); – wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; – identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>; – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	<p>Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami)</p> <p>– śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji</p> <p>– polski autorytaryzm na tle europejskim</p> <p>– znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i></p> <p>– postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły</p>			– przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.		Piłsudskiego.	
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B)	– ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i> ; – wskazuje na mapie obszar Polski A i	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i> ;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe</i> ,	– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej	– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej;

<p>– reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP)</p> <p>– wielki kryzys gospodarczy w Polsce</p> <p>– struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej</p> <p>– polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych</p> <p>– znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa, reforma walutowa, Centralny Okręg Przemysłowy, asymilacja narodowa, getto ławkowe, numerus clausus</i></p> <p>– postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski</p>	<p>Okręgu Przemysłowego (XXX.3)</p> <p>– omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich (XXX.2)</p> <p>– charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXX.1)</p>	<p>Polski B, obszar COP-u, Gdynię;</p> <p>– wymienia różnice między Polską A i Polską B;</p> <p>- rozwinię skrótu COP;</p> <p>– charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym;</p> <p>– przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego;</p> <p>– na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej;</p> <p>– omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego;</p> <p>– przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;</p>	<p><i>hiperinflacja;</i></p> <p>– zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937);</p> <p>– wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej;</p> <p>– przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości;</p> <p>– omawia założenia i realizację reformy rolnej;</p> <p>– omawia stosunki polsko-żydowskie;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegać miała</p>	<p>(1921 i 1931);</p> <p>– opisuje sposoby przewycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej;</p> <p>– charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.</p>	<p>– ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej;</p> <p>– ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego;</p> <p>– ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.</p>
---	---	--	--	---	---	--

					asymilacja narodowa i państwowa;		
6. Kultura i nauka II RP	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) – rozwój polskiej kinematografii – postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura – znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXX.4) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>; – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm</i>, <i>impresjonizm</i>; – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm</i>, <i>modernizm</i>, <i>funkcjonalizm</i>; – identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci</i>, <i>awangarda</i>; – zna datę reformy szkolnictwa (1932); – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny; – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.

	<i>analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda</i>						
7. Schyłek niepodległości	<ul style="list-style-type: none"> – postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Wiaczesław Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4) – wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow (XXXI.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop- 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

				miało zawarcie paktu Ribbentrop– Mołotow.		Mołotow.	
--	--	--	--	--	--	----------	--

Rozkład opracowany przez p. Lidię Leszczyńską, oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego